

reflexion

Att inte våga bistå

»När det vettvilliga skjutandet pågick på Utøya bedömde polisen att säkerheten var för dålig för att sjukvårdspersonal skulle kunna ta sig ut till ön.«

Att inte våga ta sig fram till den som behöver vård är ett inte helt ovanligt problem, som man konfronteras med både internationellt och nationellt. I dag har de stora hjälporganisationerna såsom Internationella Röda Korset och Läkare utan gränser mycket stora svårigheter att nå dem som verkligen behöver hjälp i staden Homs i Syrien. Frågan är hela tiden när, på vilket sätt och vilka som ska ta risken att ta sig dit ändå. Den som får frågan får svårt att tacka nej utan att samtidigt känna sig fega.

När det vettvilliga skjutandet pågick på Utøya bedömde polisen att säkerheten var för dålig för att sjukvårdspersonal skulle kunna ta sig ut till ön. Samtidigt plockade människor från fritidshus runt omkring upp simmande ungdomar i sina båtar. Detta gjorde det svårt för både polis och sjukvårdspersonal att acceptera påbudet, utan att känna sig fega.

I dag tvingas ambulanssjukskötarna i Sverige emellanåt välja att försöka ta sig fram och undsätta ett brottsoffer, trots att det kan innebära ett hot mot deras egen säkerhet.

Ja, när ska man ta risken och när bör man känna sig fega? Denna fråga kan bara besvaras av den enskilde. Men det underlättar alltid när det finns en tredje part som fattar beslut – såsom polis, brandchef, läkarchef eller vem som nu har ansvar för säkerheten. Det är nämligen lättare att ansvara för andras säkerhet än sin egen, då blir man lite mer försiktig.

Det ska vi andra som bara vill rycka in vara tacksamma för.

Louis Riddez
medicinsk redaktör
louis.riddez@lakartidningen.se

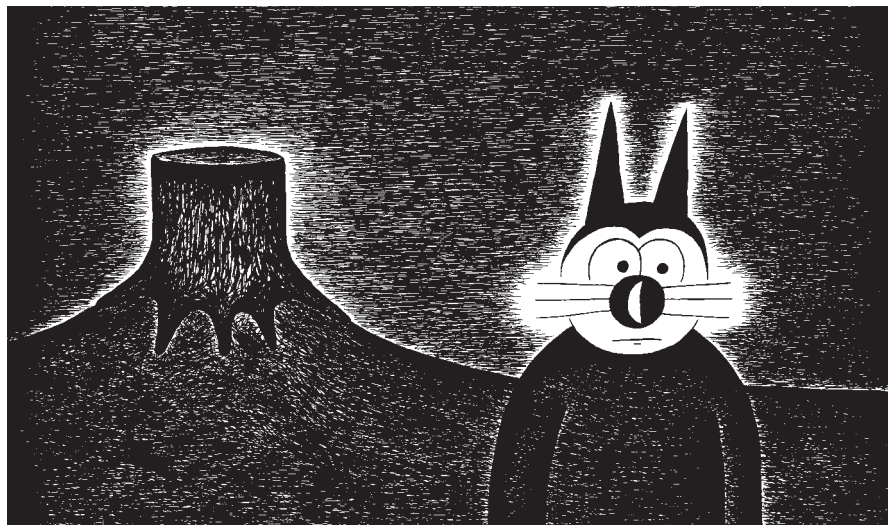

Illustration: Gunmar Lundkvist

I dag är det lättare för personer med psykiatrisk diagnos att prata öppet om saken, men att inte lyckas bli frisk snabbt, trots hjälp, kan vara deprimerande. **KULTUR** Sidan 488

reflexion

447 Att inte våga bistå *Louis Riddez*

signerat

451 Staten måste styra ST-tjänsterna
Kåre H. Jansson

It debatt

452 Ojämn tillgång till vård i landet: Assisterad peritonealdialys erbjuds inte till alla som behöver det *Mårten Segelmark, Ole Simonsen, Susanne Ljungman, Britta Hylander, Olof Heimbürger, Ann-Cathrine Johansson, Gudrun Malmsten, Bernd Stegmayr*

aktuellt

454 Hon möter hedersproblematik med stärkande vårdprogram

456 Förbjudna bröstimplantaten: Ingen direktinformation till patienterna

458 Konkurrensverket om vårdvalet: Ökade förutsättningar för kvalitetskonkurrens i tätort

459 Nästan alla ST-läkare har tillsvidareanställning

460 Justitiekanslern om överprövning i klagomålsärenden: Rätt att överklaga till domstol »närmast självklar«

Patientsäkerhet/Ärenden

461 AstraZeneca i Södertälje har 80 läkare bland sina anställda

medicinsk kommentar

462 Den moderna tiden kräver en förändrad läkarutbildning. Kunskap om organisationer, processer, IT, avancerat ledarskap ger bra verktyg *Mikael Ohrling, Ulf Lockowandt*

nya rön

464 Nytt fettvävsreglerande hormon upptäckt *Anders Hansen*

Warfarinkontroll möjlig med längre intervall *Jens Thern*

465 Med riskalgoritm kan ovarialcancer upptäckas redan i primärvården *Karin Sundström*

Systemisk mastocytos är ett sällsynt men komplext tillstånd som kräver samarbete mellan olika kliniker. Symtombilden varierar från asymtomatiska fall till potentiellt livshotande, återkommande, oförklarad anafylaxi. Sidan 474

Foto: Science Photo Library/IBL Bildbyrå. Liten bild, foto: Mikael Wallerstedt

Andelen osäkra aborter har ökat globalt
Anders Hansen

466 Lovande försök med genterapi vid HIV
Anders Hansen

Tarmflora med låg diversitet ökar risken för atopiskt eksem det första levnadsåret
Thomas Abrahamsson

Klinik och vetenskap

468 Utbildning och forskning Nationell enkät visar kvaliteten i svensk läkarutbildning. Läkare har givit sina perspektiv två år efter examen
Astrid Hoppe, Anna Kiessling

474 Klinisk översikt Systemisk mastocytos Underskattat tillstånd hos patienter med oförklarad anafylaxi
Theo Gülen, Lars Gottberg, Barbro Dahlén, Gunnar Nilsson, Hans Hägglund

478 Fallbeskrivning Tre ovanliga fall av tularemi i Värmland. Misstänkt smitta via vatten, infekterat damm och insekter
Olle Wik, Karin Ehinger, Kerstin Hedenskog-Damm, Håkan Wallberg, Ingrid K Persson

481 Rapport Pulsoximetryscreening av nyfödda hittar medfödda hjärtfel. Erfarenheter från Kalmar
Erik Green, Carl Johan Rosenkvist

Läkemedelsfrågan

483 Granatäppeljuice kan interagera med warfarin
Marine Andersson, Jonatan Lindh

debatt och brev

484 Befolkningsstudier behövs – även LifeGene!
Peter M Nilsson, Nancy Pedersen, Lars Lind, Cecilia Björkelund, Göran Hallmans, Peter Söderkvist

485 Bröstimplantatskandalen visar svagheterna i europeisk informationspraxis
Stig Bengmark

486 Riskerna med fettrik diet är överdrivna
Uffe Ravnskov, Bo H Jonsson

Foto: Colourbox

LÄKEMEDELSFRÅGAN Finns det någon interaktion mellan warfarin och granatäppeljuice?
Sidans 483

487 Replik: Slutsats om visst mått av försiktighet kvarstår
Charlotte Erlanson-Albertsson

Mer debatt på webben

kultur

488 Krav på snabb självhjälp kan förlänga vistelsen i mörkret
Marie Louise Samuelsson

490 Recensioner

491 lediga tjänster

493 platsannonser

517 meddelanden

518 information från läkarförbundet

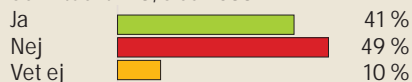
endast på webben

Fler artiklar på Lakartidningen.se

webbfrågan:

Bör Socialstyrelsens beslut i klagomålsärenden kunna överklagas i domstol?

Se Aktuellt nr 8, sidan 388.

151 hade svarat den 27 februari kl 11.00.

Nu tar Läkartidningen sportlov. Nästa nummer utkommer den 14 mars.

Vetenskapliga artiklar har genomgått referentbedömning. Varje manuskript granskas av minst en (ofta fler) av Läkartidningens stab av vetenskapliga experter. Granskningen av manuskript sker enligt internationella rekommendationer (www.icmje.org).

Organ för Sveriges läkarförbund
Box 5603, 114 86 Stockholm
Besöksadress: Östermalmsgatan 40
Telefon: 08-790 33 00
Fax: 08-20 76 19 (centralredaktion)
08-20 74 35 (annonser)
Webb: Lakartidningen.se
E-post: redaktionen@lakartidningen.se
annonser@lakartidningen.se
fornamn.efternamn@lakartidningen.se

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Jonas Hultkvist 08-790 34 61

Medicinsk huvudredaktör
Jan Östergren (internmedicin) 08-790 34 31

Redaktionschef och stf ansvarig utgivare
Karin Bergqvist 08-790 34 91

Tf medicinsk redaktionschef
Ann Brynolf 08-790 34 87

Webbchef
Elisabet Ohlin 08-790 34 97

Marknads-/annonsdirektör
Ulf Jansson 08-790 35 47

Medicinska redaktörer
Jon Ahlberg, docent (patientsäkerhet)
Margaretha Bågedahl-Strindlund, docent (psykiatri)
Ylva Böttiger, docent (klinisk farmakologi)
Mikael Hasselgren, med dr (allmänmedicin)
Lena Marions, docent (obstetrik/gynekologi och pediatrik)
Louis Riddez, docent (kirurgi)
Carl Johan Sundberg, docent (fysiologi)

Sekretariat
Inga-Maj Lagerholm 08-790 34 11
Britt-Marie Ström 08-790 34 79

Administration/ekonomi
Yvonne Bäärnhielm 08-790 34 74

Produktion
Marita Arvidsson (grafiker) 08-790 34 72
Mats Kardell (IT) 08-790 33 38
Bo Svensson (IT) 08-790 33 19

Grafik: Typoform (där inget annat anges)

Redaktion
Björn Enström (webbredaktör) 08-790 34 81
Doris Francki (medicinsk redigering) 08-790 34 67
Sara Gunnarsdotter (reporter) 08-790 34 10
Sara Holfve (AD) 08-790 34 63
Jarl Holmén (medicinsk terminologi, korrektur) 08-790 34 64
Gabor Hont (kultur) 08-790 34 80
Carin Jacobsson (meddelanden) 08-790 34 78
Ewa Knutsson (medicinsk redigering) 08-790 34 83
Jan Lind (debatt) 08-790 34 84
Michael Lövttrup (reporter) 08-790 35 26
Marie Närlid (reporter) 08-790 34 29
Madeleine Ramberg Sundström (redigering) 08-790 34 82
Birgit Wilhelmson (medicinsk redigering) 08-790 34 94

Marknads- och annonsavdelning
Britt-Marie Aronsson (annonskoordinator) 08-790 34 95
Irene Balsam (annonservice) 08-790 34 90
Eva Larsson (säljare) 08-790 35 06
Göran Sterner (säljare) 08-790 35 03
Vivan Streng (annonservice) 08-790 34 73

Prenumerationsavdelningen
Hélène Engström 08-790 33 41
pre@lakartidningen.se

Läkartidningen Förlag AB
Håkan Wittgren (vd)

TS-kontrollerad upplaga: 42 300 ex
ISSN: 0023-7205 (pappersutgåva)
1652-7518 (webbupplaga)

Tryckeri Sörmlands Grafiska AB

organ för **Sveriges läkarförbund** grundad 1904

